

تقابل آرزوهای والدین و علایق فرزندان در انتخاب رشته دانش آموزان

من همیشه دخترم را به عنوان پزشک تصور کرده‌ام، تا در رشته تجربی ثبت نامش نکنید، از اینجا تکان نمی‌خورم، دخترش اما در اتاق مشاوره نشسته و از مشاور درخواست می‌کند

ایسنا/آذربایجان شرقی من همیشه دخترم را به عنوان پزشک تصور کرده‌ام، تا در رشته تجربی ثبت نامش نکنید، از اینجا تکان نمی‌خورم، دخترش اما در اتاق مشاوره نشسته و از مشاور درخواست می‌کند، این چند سطر، روایتگر تنها چند دقیقه از چالش‌هایی است که این روزها مشاوران و مدیران در مدارس، شاهدش هستند. حابه که تقابل آرزوهای والدین و علایق فرزندان، انتخاب رشته دانش آموزان با مشکلاته، مواجهه می‌کند. انتخاب رشته پایه نهم، یکی از نقاط عطف زندگی دانش آموزان است، انتخابی که سرنوشت تحصیلی و آینده شغلی آنان را رقم می‌زند. افزون بر این، چنین تصمیمی بر سلامت روانی و عاطفی خانواده‌ها نیز تأثیر عمیقی دارد و در این میان، تقابل آرزوهای والدین و انتخاب رشته دانش آموزان، یکی از تعارض‌های حل نشده‌ای است که دانش آموزان را با احساس سردرگمی روبرو می‌کند.

فرایند صدور برگ هدایت تحصیلی و انتخاب رشته دانش آموزان پایه نهم از ۳۰ تیر ماه آغاز شده است و تا پایان شهریور ماه نیز ادامه خواهد داشت، با این وجود هنوز برخی در دو راهی اخذ تایید و کسب برجسب "دختر و پسر خوب" از پدرها و مادرها و انتخاب بر اساس علایق خود مانده‌اند. هر چند علاقه، تنها رکن مهم در انتخاب رشته نیست، اما در کنار سوابق تحصیلی سه پایه هفتم، هشتم و نهم، مهم‌ترین آن‌ها را تشکیل می‌دهد.

سرگروه هدایت تحصیلی و استعدادیابی آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی و دکتری تخصصی مشاوره تحصیلی با اشاره به نتایج تحقیقات انجام شده در زمینه هدایت تحصیلی و نقش خانواده‌ها می‌گوید: تحقیقات نشان می‌دهد که بیش از ۶۰ درصد والدین به هنگام انتخاب رشته فرزندانشان، دچار اضطراب، تردید یا نگرانی از آینده فرزندان خود می‌شوند. این هیجانات، در صورت عدم مدیریت، می‌تواند فرآیند تصمیم‌گیری را مختل کرده و حتی به رابطه والد و فرزند آسیب برسانند.

قادر نعیمی به بررسی دلایل بروز این هیجانات و ارائه راهکارهایی عملی برای مدیریت آن‌ها می‌پردازد تا والدین بتوانند با آگاهی و آرامش، فرزندان خود را در این مسیر سرنوشت ساز همراهی کنند. او در پاسخ به اینکه چرا انتخاب رشته ما را مضطرب می‌کند؟ می‌افزاید: والدین به طور طبیعی، خواهان بهترین آینده برای فرزندان خود هستند. اما گاهی تفاوت بین آرزوهای والدین و علایق نوجوانان، زمینه ساز بروز هیجاناتی مانند اضطراب، ترس از آینده یا نگرانی از قضاوت دیگران می‌شود. همه ساله با مواردی از اصرار والدین به تحصیل فرزندشان در یک رشته خاص، مواجه هستیم که نمودی از ترس از انتخاب نادرست، فشارهای اجتماعی یا حتی خاطرات شخصی والدین از مسیر تحصیلی خود است که همگی می‌توانند به احساس سردرگمی منجر شوند. این مشاور تحصیلی با تبیین دلایل بروز هیجانات در روند هدایت تحصیلی، آرزوهای والدین در برابر علایق فرزندان را از آن جمله برشمرد و می‌گوید: بسیاری از والدین بر اساس تجربیات یا آرزوهای خود، مسیری خاص مانند پزشکی یا مهندسی را برای فرزندشان ایده آل می‌دانند و وقتی فرزند مسیری متفاوت انتخاب می‌کند، این تعارض می‌تواند اضطراب، ایجاد کند.

به گفته سرگروه هدایت تحصیلی و استعدادیابی آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی، نگرانی از آینده شغلی نیز از دیگر علل بروز هیجانات در انتخاب رشته می‌داند و می‌افزاید: در جامعه‌ای که موفقیت تحصیلی و شغلی با برخی رشته‌ها گره خورده، والدین ممکن است از انتخاب رشته‌های کمتر شناخته شده مانند شاخه‌های فنی و حرفه‌ای از سوی فرزندانشان، نگران شوند. به گفته این مشاور تحصیلی، فشار اجتماعی و قضاوت دیگران و ترس از اینکه دیگران چه می‌گویند نیز می‌تواند تصمیم‌گیری در خصوص انتخاب رشته تحصیلی را تحت تأثیر قرار دهد و نداشتن آگاهی کافی و ناآشنایی با جزئیات رشته‌های تحصیلی و بازار کار نیز باعث سردرگمی و تصمیم‌گیری‌های احساسی می‌شود.

نعیمی با ارائه راهکارهایی برای مدیریت هیجانات و همراهی آگاهانه والدین در روند انتخاب رشته پایه نهم می‌گوید: به والدین توصیه می‌شود که احساسات خود را شناخته و بپذیرند. اولین گام برای مدیریت هیجانات، شناسایی و پذیرش آن‌ها است. از خود بپرسید: «چرا این انتخاب مرا نگران می‌کند؟» یا «آیا این نگرانی بر اساس واقعیت است یا تصورات من؟» برای مثال، اگر نگران انتخاب رشته فنی و حرفه‌ای فرزندتان هستید، این نگرانی را روی کاغذ بنویسید و دلایل آن را بررسی کنید. این کار به شما کمک می‌کند تا بین ترس‌های واقعی و تصورات ذهنی تمایز قائل شوید.

وی ادامه داد: به همه جنبه‌های هدایت تحصیلی توجه کنید؛ چرا که انتخاب رشته، فرآیندی چندوجهی است که باید بر اساس ترکیبی از عوامل انجام شود و علاقه یکی از آن‌ها است، باید توجه کنید که آیا فرزندتان به این رشته اشتیاق دارد. استعداد هم از دیگر عللی است که باید دید که آیا توانمندی‌های فرزندتان با این رشته هم خوانی دارد؟

به گفته این مشاور تحصیلی توجه به عملکرد کافی تحصیلی و کفایت نمرات و توانایی‌های او برای موفقیت در یک رشته خاص، بیان کرد: آینده شغلی نیز از جمله عللی است که باید مشاهده کرد که آیا این رشته فرصت‌های شغلی مناسب و پایداری فراهم می‌کند یا نه؟

وی با توصیه به اینکه گفت‌وگوی سازنده با فرزندتان را تقویت کنید، می‌گوید: ایجاد فضایی امن و محترمانه برای گفت‌وگو با فرزند، کلید موفقیت در این فرآیند است. به جای ارائه نصیحت یا مخالفت مستقیم، شنونده فعالی باشید. پرسش‌هایی مانند «چه چیزی در این رشته برایت جذاب است؟» یا «فکر می‌کنی این مسیر چه فرصت‌هایی برایت دارد؟» به فرزندتان کمک می‌کند تا احساس کند در تصمیم‌گیری شریک است. برای مثال، یکی از مشاوران تحصیلی تعریف می‌کرد که با پرسیدن سؤالات باز از یک دانش آموز، او را تشویق کرد تا درباره علاقه‌اش به رشته گرافیک صحبت کند و در نهایت با اطمینان بیشتری انتخاب کرد.

سرگروه هدایت تحصیلی و استعدادیابی آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی با توصیه به اینکه از مقایسه و قضاوت عجولانه پرهیز کنید، می افزاید: هر دانش آموز مسیر رشد و توانمندی های منحصر به فرد خود را دارد. مقایسه فرزندان با دیگران یا تصمیم گیری بر اساس نظرات جامعه، می تواند به اعتماد به نفس او آسیب بزند. به جای قضاوت درباره رشته های «کم ارزش» یا «پر ارزش»، به فرزندان کمک کنید تا ارزش های واقعی مسیر انتخابی خود را کشف کنند.

او با بیان اینکه از مشاوران تحصیلی مدارس در روند انتخاب رشته، کمک بگیرید، خاطرنشان می کند: مشاوران تحصیلی با دانش تخصصی و تجربه، می توانند والدین و دانش آموزان را در این مسیر راهنمایی کنند. بسیاری از ادارات آموزش و پرورش، کارگاه ها یا جلسات مشاوره ای برای والدین برگزار می کنند. شرکت در این برنامه ها می تواند اطلاعات شما را درباره رشته ها و بازار کار افزایش دهد و به کاهش اضطراب کمک کند.

این مشاور تحصیلی در خاتمه با بیان اینکه آرامش، کلید موفقیت در هدایت تحصیلی است، می گوید: هدایت تحصیلی، پایان راه نیست، بلکه آغاز یک مسیر پویا بوده که در آن امکان رشد، یادگیری و حتی تغییر وجود دارد. نقش والدین در این مرحله، ایجاد فضای آرام، حمایت عاطفی و گفت و گوی مؤثر است. با مدیریت هیجانات خود و همراهی آگاهانه با فرزندان می توانید او را در انتخابی منطقی و مبتنی بر علاقه و توانمندی هایش یاری کنید. فراموش نکنیم که حفظ رابطه ای مبتنی بر اعتماد و احترام بین والد و فرزند، مهم تر از انتخاب رشته است. از امروز، گفت و گویی آرام و بدون پیش داوری با فرزندان آغاز کنید و به او کمک کنید تا با اطمینان، مسیر مورد علاقه اش را کشف کند.

به گفته مدیرکل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی، ۶۱۱۰۵ دانش آموز در این استان واجد شرایط انتخاب رشته هستند و تا کنون برای ۴۹۰۳۴ نفر، برگه هدایت تحصیلی صادر شده است.

اسفندیار صادقی، علت صادر نشدن برگه هدایت تحصیلی برای بعضی از دانش آموزان را عدم ثبت و تایید نمره، عدم محاسبه کارنامه، انتخاب واحد اشتباه، دانش آموز انتقالی از منطقه یا استان و ناحیه دیگر برشمرد و خاطرنشان می کند: فرایند انتخاب رشته تا آخر شهریور ماه ادامه دارد و ابتدا اولویت های «الف» و سپس «ب» ثبت نام می کنند. فرایند ثبت نام «الف» ها از ۳۰ تیر ماه و «ب» ها از نیمه مرداد ماه آغاز شده است و شهریور ماه به طور معمول هاشوردارها و مردودی ها انتخاب رشته می کنند.

به گزارش ایسنا، مدیرکل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی در خاتمه توصیه می کند تا والدین علایق دانش آموزان را در انتخاب رشته، در اولویت قرار دهند؛ چرا که اجبار به تحصیل، نتیجه ای جز نمرات پایین و آینده تحصیلی ناموفق و آینده شغلی نامرتب به رشته تحصیلی در بر نخواهد داشت.